

Mihail Sadoveanu
(1880 - 1961)

Date biografice

Mihail Sadoveanu s-a nascut la 5 noiembrie 1880 la Pascani, ca fiu al avocatului Alexandru Sadoveanu si al Profirei Ursachi, fiica de razesi din Verseni.

Urmeaza cursurile scolii primare in orasul natal, gimnaziul la Falticeni, iar liceul la Iasi. Devuteaza in revista "Dracu" din Bucuresti cu schita "Domnisoara M. din Falticeni" (1897), sub semnatura Mihai din Pascani. Se casatoreste cu Ecaterina Balu (1901), cu care are 11 copii, iar in 1904 se muta la Bucuresti, unde desfasoara o prodigioasa activitate literara. Moare la 19 octombrie 1961, regretat de toti literatii vremii, intre care George Calinescu scrie in memorabila "Cronica a optimismului": "Omul de toate zilele s-a mistuit lasand in locu-i simulacrele sale de piatra si de bronz. Ce-a fost al fiecaruia din noi a devenit al tuturor, el e acum numai al poporului dintru care a iesit."

Opera

In anul 1904 are debutul editorial cu patru carti: "Povestiri", "Soimii", "Dureri inabusite" si "Crasma lui Mos Precu", fapt pentru care Nicolae Iorga numeste aceasta perioada "anul Sadoveanu". Publica aproape 100 de volume, intre care: "Floare ofilita" (1905), "Apa mortilor" (1911), "Neamul Soimarestilor" (1915), "Tara de dincolo de negura" (1926), "Hanu-Ancutei" (1928), "Imparatia apelor" (1928), "Zodia Cancerului sau Vremea Ducai-Voda" (1929), "Baltagul" (1930), "Creanga de aur", "Locul unde nu s-a intamplat nimic" (1933), "Fratii Jderi" (1935-1943), "Nada Florilor" (1951).

Teme ale operei – universul literar.

Mihail Sadoveanu, "Ceahlaul literaturii romane", cum l-a numit Geo Bogza, "Stefan cel Mare al literaturii romane" cum i-a spus George Calinescu, are o opera monumentala a carei marete consta in densitatea epica si grandoarea compozitionala:

1. Viata satului romanesc (tema spiritualitatii satului romanesc) este principala tema a epicii sadoveniene, intrucat "taranul roman a fost principalul meu erou", marturisea Sadoveanu intr-un discurs tinut la Academia Romana. Taranul sadovenian este locuitorul de la munte, moldoveanul cu viata aspra ca si meleagurile prapastioase pe care este sortit sa traiasca (asa cum ilustreaza prozatorul in legenda de la inceputul

romanului "Baltagul"). Puternic individualizat in literatura romana, taranul lui Sadoveanu se particularizeaza prin cateva trasaturi specifice:

- taranul, ca pastrator al lumii vechi, arhaice si patriarhale;
- taranii moldoveni sunt oameni blajini si intelepti, cu un acut simt al dreptatii si al libertatii, aparatori ai unor principii de viata fundamentale, statornice din vremi imemoriabile;

- rabdatori in suferinta, tin in sufletul lor dureri nestinse, se retrag in mijlocul naturii sau rabufnesc cu violenta, implinindu-si dreptatea, mentinand nealterat sentimentul demnitatii umane;

- universul sufletului taranesc se compune din adevar, dreptate, demnitate si iubire patimasa: "Fa-te si tu ce-i putea, dar mai ales un om cumsecade sa te faci! Sa nu rapesti munca saracului (...), sa nu-ti bati joc de nevoiasul care varsa lacrimi pe brazda." ("La noi in Viisoara");

- inclinatia lor catre confesiune, placerea de a povesti intamplari din "vreme adanca" ("Hanu-Ancutei").

Opere reprezentative: "Povestiri" – volumul de debut; povestirile "In drum spre Harlau", "Pacat boieresc", "Bordeienii din volumul "Dureri inabusite", opere de maturitate de o reala valoare literara; "Hanu-Ancutei", in care cele noua povestiri ilustreaza o lume arhaica, povestitorii sunt tarani care retraiesc intamplari de demult, din "vreme veche" si care au vocatia confesiunii, placerea de a istorisi intamplari petrecute in locuri specific sadoveniene: hanu, moara, crasma; "Baltagul", roman ce ilustreaza viata arhaica, aspra si plina de pericole a taranilor de la munte, oieri sau taietori de lemne, care-si duc traiul intr-un spatiu spiritual si fizic asemanator celui din "Miorita", conducandu-se dupa randuieli nescrise, dupa legi si credinte stramosesti.

2.Spatiul inchis al orasului de provincie, al targului inert, care distruge puritatea sufletului omenesc:

- orasul este un spatiu mohorat, lipsit de vitalitate, in care se petrec drame cauzate de monotonia vietii de provincie;

- personajele sunt slujbasi marunti, mestesugari, boieri fara vitalitate, care se misca intr-o lume cenusie, strivitoare de viata, ce sugereaza platitudine spirituala;

- oamenii oraselor sunt victime ale tristetii, insingurarii si suferintei provocate de esecul spiritual;

Opere reprezentative: romanele "Floare ofilita", "Locul unde nu s-a intamplat nimic", "Apa mortilor", "Haia Sanis".

3.Romanul istoric. Mihail Sadoveanu este creatorul romanului istoric, ce ilustreaza istoria Moldovei in trei etape: secolul al XV-lea (Stefan cel

Mare), secolul al XVI-lea (Ion Voda cel Viteaz), secolul al XVII-lea (Stefan Tomsa, Vasile Lupu, Duca-Voda).

Mihail Sadoveniu reconstituie, in principal, doua aspecte istorice:

- Epoca de glorie a Moldovei in care eroii sunt dominati de un profund sentiment patriotic, fiind conturati din acumulari de calitati si care, prin imbinarea elementelor clasiciste cu cele romantice, devin personaje legendare. Ei sunt caracterizati de trasaturi spirituale taranesti, setea pentru adevar si dreptate, vitejie, curaj, putere de sacrificiu, dorinta de libertate.

Opere reprezentative: "Fratii Jderi", "Neamul Soimarestilor".

- Epoca de decadere jalnica a Moldovei, in timpul domniei lui Duca-Voda, un despot lacom, egoist, impasibil la viata grea a oamenilor, necrutator si rau, inuman, ducand o viata izolata din pricina firii lui inchise, necomunicative. Romanul "Zodia Cancerului sau Vremea Ducai-Voda" are la baza constructiei literare motivul strainului, care observa si comenteaza cele vazute in timpul calatoriei sale prin Moldova (Montesquieu – "Scrisori persane"; Vasile Alecsandri – "Balta Alba").

4. Tema naturii se regaseste la Mihail Sadoveanu in toate operele literare, nu numai in cele care descriu in mod special zone mirifice ale plaiurilor romanesti, de aceea prozatorul a fost supranumit "poet al naturii." Trasaturile principale ale aspectelor naturii ilustrate de Mihail Sadoveanu s-ar putea sintetiza astfel:

- frumusetea si armonia peisajului naturii mirifice romanesti;
- profunda comuniune a omului cu natura, care capata diferite ipostaze aparte in proza sadoveniana;
- natura – loc de liniste si reflectie pentru om;
- natura ca stare sufleteasca, adica orice simtire, zbucium al sufletului uman se proiecteaza in natura si prin natura;
- natura – refugiu al echilibrului si libertatii depline a omului;
- natura ocrotitoare pentru om, ferindu-l de violentele existentiale, aparandu-l de pericolele ce i-ar putea distruge sufletul, simtirea.

Opera reprezentativa este "Tara de dincolo de negura", care ilustreaza lumea mirifica, primitiva si poetica a Deltei Dunarii. Personajele sunt oameni cu patima istorisirii, a confesiunii si au indeletniciri singuratic: pescari si vanatori ramasi etern credinciosi acestor taramuri. Lovinescu spunea despre lumea oamenilor si a necuvantatoarelor ilustrate in acest volum ca este "cea mai inalta expresie a instinctului de salvaticie".

Stilul prozei sadoveniene. "Cea mai uimitoare izbanda a lui Mihail Sadoveanu este aceea cu privire la limba", spunea George Calinescu. Stilul sadovenian are cateva particularitati din care reiese farmecul si vraja pe care o degaja intrega sa proza:

- solemnitatea este data de epitete, comparatii, metafore elogiative, de preamarire a spiritului taranesc sau a trasaturilor comparabile cu ale personajelor mitologice;

- arhaitatea – este ilustrata de folosirea arhaismelor fonetice, semantice si lexicale ("a se tangui" pentru a se vaita, "cetatuie" pentru cetate, "lunatic" pentru femei nebune, "lacas" pentru manastire, etc.);

- muzicalitatea limbajului este ca o simfonie, "o partitura intonata sub cupola lui Dumnezeu, auzindu-se lina jeluire a doinelor, viforul strigatelor de razboi, larma petrecerilor cu vin si lautari, vaietele noroadelor invinse, dominate de poruncile aspre ale voievodului" (Zoe Dumitrescu-Busulenga).

- sobrietatea este data de timpul in care se petrec intamplarile, faptele din intreaga sa proza, un timp mitic, un timp al credintelor stramosesti, intr-o lume arhaica, primitiva, foarte puternic legata de natura inconjuratoare, un timp care se masoara dupa semnele vremii, dupa superstitii, dupa legi stramosesti nescrise, dar pastrate cu sfintenie de generatii si transmise cu credinta urmasilor ("Baltagul", "Hanu-Ancutei"). Insi Sadoveanu plaseaza de multe ori intamplarile "in vreme veche" ori "in vreme adanca".